

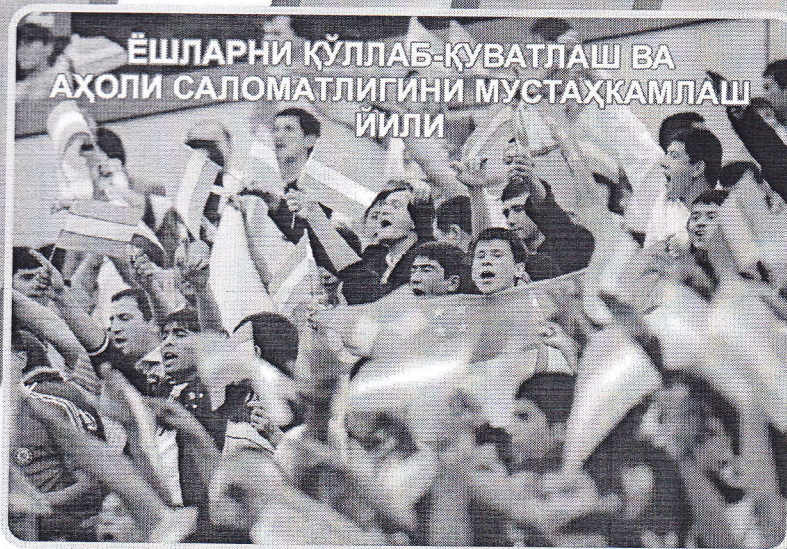
МУҲАССИМ

ҲАМ

ЎЗЛИКСИЗ БИЛИМЛЕНДИРИШ

илимий-методикалық журнал № 1/2

Нөкис - 2021

Гуломова Н. Х., Сайдалиев С.С. Критерии формирования пространственных представлений и графической грамотности студентов на примере изучения темы "виды"	80
Botirova N.Dj. The use of interactive tools in the process of development of research skills of students in learning mathematics	88

БАСЛАЎЫШ КЛАСС, МЕКТЕПКЕ ШЕКЕМГИ ТЎРБИЯ

Джанпиесова Г.Э. Мактабгача таълим ташкилотларида ривожлантириш марказларида ўйинли таълимни ташкил этиш	92
Календарова З.К. Мактабгача таълим ташкилотларида болаларнинг математик тасаввурларини шакллантириш методикасини такомиллаштириш муаммолари ва уларни бартараф этиш йўлидаги вазифалар	97
Kubayeva M.B. Maktabgacha yoshdagi bolalarga ekologik ta'lim-tarbiya berishda vizual texnologiyalarning o'rni	102
Азимова М.Ў. Мактабгача ёшдаги болаларда фазода мўлжалга олиш қобилиятларини ривожлантириш	106
Akramova X.S., Sulaymonova F.O. Maktabgacha yoshdagi aqli zaif bolalar nutqning rivojlantirish xususiyatlari	109
Каримова К.Р. Бошланғич синф ўқувчиларининг мантикий фикрлашларини ривожлантириш усуллари	116
Ҳолиқулова Ф.Х. Бошланғич синф ўқувчиларининг боғланишли нутқини шакллантириш усуллари	123
Марасулова Д.Н. Интерактивные технологии в обучении дошкольников английскому языку	129

ФИЗИКАЛЫҚ ТЎРБИЯ ХАМ СПОРТ

Турсуналиев И. Аҳоли саломатлиги – юрт бойлиги	133
Mirzayev A.M., Ochilova SH.A. Kurash mashg'ulotlarida kurashchilarni tayyorlashda ma'naviy hamda jismoniy madaniyatini tarbiyalash	136
Абдуллаев И.Х., Иминова Ф.Б. Муҳаббатлик касб моҳияти	139
Muxtarova X. Yuqori malakali sportchilarni tayyorlashning nazariy va metodik ahamiyati	143
Rasulov R.M., To'xtaxo'jayev X.B. Basketbolni o'rgatishda innovatsion texnologiyalardan foydalanish hamda sog'lomlashtirish funktsiyasi	146
Mamatqulov R.S. Boshlang'ich sinf mashg'ulotlarida tetiklashtiruvchi jismoniy mashqlarni ta'lim klasteri metodi orqali olib borishning ahamiyati	151
Расулов Р.М. Психологические условия формирования специальной готовности спортсмена	155

O'quv qo'llanma. – T., 2017.

2. Pulatov A., Ganiyeva F., Miradilov B., Xusanova D., Pulatov F. Basketbol nazariyasi va uslubiati // Darslik. – T., 2017.

3. Саломов Р.С., Керимов Ф.А. Жисмоний тарбияда педагогик технологиялар // Ўқув қўлланма. – Т.: ЎзДЖТИ нашриёт-матбаа бўлими, 2008.

РЕЗИОМЕ

Modulning maqsadi basketbolni o'qitish uchun o'quv materiallarini o'zlashtirish, shuningdek, modulli tizim jarayonini tashkil qilish, uning asosida asosiy vazifa ilg'or xorijiy texnikaning ilg'or usullaridan foydalangan holda o'yin sifatini o'zlashtirish hisoblanadi. va innovatsion texnologiyalardan foydalanish. ularning samaradorligini oshirish bo'yicha ma'lumotlar.

РЕЗИОМЕ

Цель модуля - освоить учебные материалы по преподаванию баскетбола, а также организовать процесс модульной системы, на основе которой основной задачей является овладение качеством игры, использование передовых методов передовых зарубежных методик. и использовать инновационные технологии. информация о том, как повысить их эффективность.

SUMMARY

The goal of the module is to master the teaching materials in the teaching of basketball and to organise the process of modular system on the basis of which the main objective is to master the quality of the game, to use advanced methods of advanced foreign techniques and use innovation technologies. information on how to improve their efficiency.

BOSHLANG ICH SINF MASHG'ULOTLARIDA TETIKLASHTIRUVCHI JISMONIY MASHQLARNI TA'LLIM KLASTERI METODI ORQALI OLIB BORISHNING AHAMIYATI

Mamatqulov R.S.

*Chirchiq davlat pedagogika instituti- sport va chaqiriqqacha harbiy ta'lim fakulteti
«Fakultetlararo jismoniy tarbiya va sport» kafedrası» o'qituvchisi*

Tayanch so'zlar: innovatsiya, klaster, tetiklashtiruvchi, jo'shqinlik, fizikultdaqqa, dars, mashq, pedagog, ustoz, tarbiyachi, pedagogik amaliyot, metodik tayyorgarlik, kasbiy tayyorgarlik, talaba, o'quvchi.

Ключевые слова: инновация, кластер, бодрящий, физкультминутка, урок, упражнения, педагог, наставник, воспитатель, методическая подготовка, профессиональная подготовка, студент, ученик.

Key words: innovation, cluster, invigorating, physical education, lesson, exercises, teacher, mentor, educator, methodological training, professional training, student, pupil.

Klaster tanqidiy fikrlash usullaridan biri sifatida zamonaviy ta'lim tizimi talabalarining mustakil fikrlashlarini shakllantirishga qaratilgan. Tankidiy fikrlash – bu talabalarining intellektual rivojlanishini rag'batlantiradigan pedagogik texnologiya. Klaster uning usullaridan biri (kabul kilish) 21 Mart. 2015 yil

Ta'lim tizimidagi klaster, bog'cha, maktab, litsey, kollej, oliy o'quv yurti, doktorantura, malaka oshirish kabi jarayonlarni qamrab oluvchi butun umr davomidagi ta'lim zanjirini bir-biriga uzviy bog'lashdir.

Mamlakatimizda ta'lim ijtimoiy taraqqiyot sohasining ustuvor yo'nalishi sifatida belgilanib, o'tgan davr mobaynida o'quvchi-yoshlarimizning ijodiy va intellektual salohiyatini yuksaltirish, ma'naviy olamini boyitish, dunyoqarashini kengaytirishga yo'naltirilgan aniq strategiya bo'yicha olib borilayotgan amaliy ishlar o'z ijobiy samarasini

bermoqda. Yoshlarimiz boy tariximizning ibratli sahifalarida, buyuk ajdodlarimizniit ma'naviy merosidagi, mustaqillik yillarida amalga oshirilayotgan keng ko'lamli islohotlar natijalaridan ruhlanib, yangi-yangi yutuq na marralarni qo'lga kiritmoqda.

O'quvchilarning qobiliyat va iqtidorlarini boshlang'ich sinflardan boshlab rivojlantirish jarayoniga hamkorlik pedagogikasi asosida tadqiqotchilik hamda muammoli ta'lim texnologiyalarini keng joriy etgan holda jahon sivilizatsiyasi rivojiga xissa qo'shgan buyuk allomalarimizning tadqiqodlarini anglab yetgan, ularning ishlarini davom ettiradigan yuksak ma'naviyatli, mustaqil fikrlaydigan, ilm-fan, zamonaviy texnika yutuqlarini puxta egallagan, dunyoning rivojlangan davlatlaridagi tengdoshlari bilan raqobatlasha oladigan barkamol avlodni tarbiyalash va yanada keng shart-sharoitlar va imkoniyatlar yaratish ko'zda tutilgan.

Ma'lumki, bugungi mamlakatimizda yosh avlodni ham jismonan ham ma'nan sog'lom, barkamol qilib tarbiyalash davlatimiz siyosatining ustuvor yo'nalishlaridan biriga aylanib bormoqda. 2019-2021-yillarda O'zbekiston Respublikasini rivojlantirishning 5 ta ustuvor yo'nalishi bo'lgan "Harakatlar strategiyasi" da ham, Yurtboshimiz tomonidan ilgari surilgan 5 ta muhim tashabbus loyihasida ham sport, jismoniy tarbiya masalasiga alohida urg'u berilgani ham bejiz emas.

Bolalarni yoshligidan sport bilan do'st tutunishga o'rgatish kelgusida o'z mevasini beradi. Bola tarbiyani oiladan, bilimni maktabdan, hayot tajribalarini jamiyatdan, atrof-muhitdan o'rganadi. Mana shu jarayonlarda sportni ham birday olib borish bolani chiniqtirishga, aqliy salohiyatini oshirishiga xizmat qiladi. Va eng asosiysi, bolada o'ziga bo'lgan ishonch kuchi ortadi.(1)

Boshlang'ich sinflarda dars jarayonlarini olib borish pedagoglar uchun ham mas'uliyatli ham sharaflari jarayondir. Har bir bola har xil oilalardan bir urug'ning poydevori ham kelajagi hamda yurtimizning ishongan tog'laridir, Ular birinchi ilm saboqlarini maktabgacha ta'lim muassasalaridan kelib, bilim olishadi. O'qituvchining ixtiyorida bo'lgan 40-45 daqiqa qaysidir bola uchun qiziq, yana qaysi biri uchun o'ta og'ir kechadigan jarayon, sababki bola o'ziga notanish bo'lgan bilimlarni o'qituvchilar orqali oladilar. Mana shunday vaqtlarda bolalarni dars mashg'ulotlariga qiziqitirish, ilm-fanga muhabbatini uyg'otishda didaktik o'yinlardan foydalanish har doim yaxshi samara berib kelgan. Bugungi kunda har bir sohada amaliyotda qo'llab ko'rilayotgan ta'lim klasteri metodini boshlang'ich sinf o'quvchilarida qo'llab ko'rish maqsadga muvofiqdir. Dars o'z yo'lida davom etaveradi. Faqat dars jarayonida 3-5 daqiqa vaqt bolalarni tetiklashtiruvchi mashqlar bilan shug'ullanishlari uchun o'qituvchining kundalik dars rejasiga kiritib qo'yiladi. Shu vaqt davomida bolalar maktab partalari atrofida tetiklashlashtiruvchi mashqlarni bajarib oladi va yana darslarida davom etadi. Bunga sabab bolalar hali o'zining o'yinqaroqligi, injiqliklari, sho'xliklari o'zlari bilan sinf xonalariga kirib kelgan bo'ladi, shuning uchun mavzularni o'zlashtirishlari uchun ko'proq bola yoshi mashg'ulot turi dars soatiga hamda ushbu sinfning ruxiy holatlarini inobatga olgan holda tetiklashtiruvchi, ko'proq o'yin usulidagi quvnoq shu bilan birga miyani ko'proq kislarod bilan ta'minlashga yordam beruvchi mashq turlari tanlab olinib maktabning jismoniy tarbiya o'qituvchisi bilan kelishilgan holda belgilanadi. Yana shuni ta'kidlash kerakki, mazkur mashqlarning darajasi bolalarning yoshi va o'tilayotgan fan turiga qarab belgilanadi. Aytaylik, aniq fanlar, tillar darslarida bolalar birmuncha o'zlashtirishga qiyinalishlari mumkin. Shu

vaqtlarda tetiklashtiruvchi mashqlarni bajarib olib, keyin darsida davom etsa maqsadga muvofiq bo'ladi. Bu taklif amaliyotga tadbiiq qilinsa, maktablarda ta'lim sifatini oshishiga, bolalning jismoniy salohiyatini yuqori bosqichga olib chiqishga, ularni sport bilan do'st tutunishlariga undash mumkin bo'ladi.(4)

Uzoq muddatli va bir xil (monoton) ruxiy faoliyat miyaning muayyan xududlarini uzoq vakt davomida ko'zg'atishga olib keladi, charchash bilan, bu kizikish ichki, ichki hissiyot bilan almashtiriladi, natijada bolalar diqqatini kuchaytiradi va ular chalg'itadi. Kiska jismoniy mashqlar bu bilan kurashish uchun yordam beradi - bu kon aylanishini oshiruvchi va ortikcha okimdagi miya xududlariga dam berishni ta'minlaydigan jismoniy mashqlar. Bunday dam olgandan keyin o'kuvchilarning e'tiborini kuchaytiradi va o'kuv materiallarini kabul qilish yaxshilanadi. Jismoniy mashqlar - xar xil mushak guruxlari uchun jismoniy mashqlar kompleksi bo'lib, u bolaning jussasini mustaxkamlashga yordam beradi - charchoqni ketkazish, aqliy qobiliyat va ishtiyokni yaxshilash, ko'rish qobiliyatini pasaytirish va buralib qolishni oldini oladi. Jismoniy tarbiya uchun eng maqbul vakt - bu bolalarning boshlang'ich boskichi boshlanganda sinfnng ikkinchi yarmi. Sinfdan xech kanday jismoniy mashq bajarilishi mumkin emas, shuning uchun o'kituvchi jismoniy mashqlar tanlashda bir qator shartlarni bajarishi kerak. (6)

Ularning mazmuni sinfdan mavjud bo'lgan faoliyatgavaziyatga karab fark qilishi kerak. Mashq qilishni charchashning boshlang'ich boskichida o'tkazish, kiska bo'lishi, bolalarga yaxshi tanish bo'lishi va oddiy bajarilishi, yopik joyda ishlash uchun kulay bo'lishi, umurtka pog'onasini ko'tarish va to'g'rilash bilan bog'likligini unutmashimiz kerak, ko'zni, ko'lni, bo'yinni isitish xakida unutmashimiz kerak. Shuningdek, bolalarning o'kuv mashg'ulotlariga kaytishi kanchalik tezligini xisobga olish kerak, shuning uchun siz nafakat mushaqlaringizni bezovta kiladigan mashqlarni tanlamashimiz kerak, balki o'zingizni xotirjam kilishingiz kerak va fakat darsni davom ettirishingiz kerak bo'lgan sinfni kayta uyg'otasiz. Jismoniy mashqlarni jismoniy faoliyatni boskichma-boskich oshirib borish va individual mushak guruxlarining ishlashini o'zgartirish tamoyiliga asoslangan ma'lum bir sxema bo'yicha amalga oshirilayotganini ta'kidlash joiz. Tetiklashtirish mashqlari bilan mashq qilishdan boshlash va to'g'ri turish yoki diqqatni jamlashga qaratilgan tinchlantiruvchi mashq bilan tugatish foydaliroqdir. Harakat odatdagi maktab o'kuvchilari harakatlardan va o'kuv mashg'ulotlarida bajarilgan xolatlaridan farkli bo'lishi kerak, bu esa turg'un yuk ostida bo'lgan mushaqlarni o'z ichiga oladi. Mashqlar birin-ketin amalga oshirilishi lozim, birinchisi ikkinchisida bajarilmasligi kerak, ularning natijalari bilan birga ijro etilishi, nafas olish va nafas chiqarish, quvnoq musiqa, tetiklashtirish mashqlarini tasniflash mavjud: sog'lomlashtirish - ko'zlar va barmoklar uchun raks va ritmik mashqlar; nutki motorikasi - nafas olish va artikulyar gimnastika; jismoniy madaniyat - umumiy rivojlanish mashqlari, tashki makon o'yinlari; harakatlar, ruxiy, gimnastika, o'kuv mashg'ulotlari, tana harakatlari va vazifalari bilan bog'lik bilimga oid didaktik o'yinlar; ijodiy-aqliy gimnastika, yuz ishoralari (pantomima) va barmok mashqlari, mavzuli-rol o'yinlari. Ularning barchasi muayyan mavzudagi muayyan dars uchun tanlangan mavzuli bo'lishi mumkin. Keling, bu kabi jismoniy mashqlar misollarini keltiraylik. Misol tarikasida, kichik o'quvchilar matnni talafuz etuvchi va undagi ko'rsatilgan harakatlarda mushukdek, xuddi mushuk kabi, motor-nutk so'zlashuvi «chat» shunga o'xshash tetiklashtiruvchi jismoniy mashqlarquyidagi

yo'sinlarda qo'llanilib ijobiy natijalarga erishish o'slub va chora tadbirlar tariqasida o'quv mashg'ulotlari jarayonlarida qo'llanilishi mumkun.(2)

Tetiklashtiruvchi jismoniy mashqlar

Shug'lomlashtiruvchi:

- o'yin usuli
- harakatchanlik (Harakatlar uyg'unligi)
- ko'z uchun gimnastika
- barmoqlar uchun gimnastika mashqlari
- Jismoniy tarbiya va sport :
- umumrivojlantirish mashqlari
- harakatli o'yinlar

Kutiladigan natijalar:

- mashg'ulotlarda faollik,
- jo'shqinlik va intiluvchanlikni o'sishi;
- o'rganish natijalarining oshishi;
- o'quvchilarda ijodkorlik sifatini rivojlanishi;

Адабиётлар:

1. Манба: "Саломатлик тақвими"нинг 2013-йилги 1-сон, 16-21-бетлари ҳамда 2015-йилги 3-сон, 88-90-бетлари. 118
2. Манба: Махмуд Асғад Жўшон, "Ўқув ва ёзув малакаси", 20-22-бетлар. 119
3. Ахмад Муҳаммад Турсун, "Сиз қандай яшамокчисиз?", 631-635-бетлар
4. Кольцова, М.М. Двигательная активность и развитие функции мозга ребенка / М.М.Кольцова. – М.: Педагогика, 1973. – 79 с.
5. Колидзе, Э.А. Личностно-ориентированное физическое развитие ребенка: учебное пособие / Э.А. Колидзе. – М.: Московский психолого-социальный институт. – 2006. – 464 с.

РЕЗЮМЕ

Maqolada bo'lajak pedagoglarni pedagogik amaliyot kelajakdagi o'qituvchi bo'lish jarayonining zaruriy qismlaridan biri sifatida ko'rib chiqiladi. «Tetiklashtiruvchi jismoniy mashqlar» tushunchasining mohiyati unda o'quvchilarning bevosita ishtirokida maktabdagi o'quv jarayonini o'rganish usuli sifatida namoyon bo'ladi. Maqolada pedagogik amaliyotning tetiklashtiruvchi mashqlar turlari qisman yoritilgan va tavsiflangan, har bir pedagog o'quv mashg'ulotlarini tashkil etilishi, maqsadi va vazifalari batafsil bayon qilingan.

РЕЗЮМЕ

В статье рассмотрена педагогическая практика как одна из необходимых составляющих процесса становления будущего учителя. Раскрыта суть понятия «физкультминутки» как способа изучения учебно-воспитательного процесса в школе на основе непосредственного участия в нем практикантов. В статье выделены и охарактеризованы некоторые виды физкультминутки на уроках педагогической практики, детально описаны организация, цели и задания каждого вида педагогической практики.

SUMMARY

The article considers pedagogical practice as one of the necessary components of the process of becoming a future teacher. The essence of the concept of «physical training» as a way to study the educational process at school based on the direct participation of trainees in it is revealed. The article highlights and describes some types of physical training at the lessons of pedagogical practice, describes in detail the organization, goals and tasks of each type of pedagogical practice.